

**Boodschap van paus Franciscus
voor de viering van de 51ste Werelddag voor de Vrede
1 januari 2018**

Migranten en vluchtelingen: mensen op zoek naar vrede

1. Vredeswens

Vrede op aarde voor alle mensen die Hij liefheeft! De vrede, die de engelen aan de herders aankondigden op kerstnacht [Lc 2,14], is een diep verlangen van iedere mens en ieder volk, vooral van wie het meeste lijdt onder de afwezigheid ervan. Ik draag ze in mijn gedachten en in mijn hart en denk hierbij vooral aan de meer dan 250 miljoen migranten in de wereld, waarvan er 22,5 miljoen op de vlucht zijn. Die laatsten zijn, zoals mijn geliefde voorganger Benedictus XVI het stelde, *mannen en vrouwen, kinderen, jongeren en ouderen die een plaats zoeken waar ze in vrede kunnen leven* [Benedictus XVI, *Angelus*, 15 januari 2012]. Om die te vinden, zijn velen onder hen bereid om hun leven te wagen tijdens een reis die in de meeste gevallen even lang als gevaarlijk is. Zij zijn bereid vermoeidheid en lijden te doorstaan en prikkeldraad, hekken en muren te trotseren die zijn opgericht om ze weg te houden van hun bestemming.

In een geest van barmhartigheid omarmen wij al wie op de vlucht is voor oorlog en honger of die verplicht zijn hun land te verlaten omwille van discriminatie, vervolging, armoede of milieuvervuiling.

Wij zijn ons ervan bewust dat het niet volstaat ons hart te openen voor andermans leed. Er zal nog veel gedaan moeten worden vooraleer onze broers en zussen opnieuw in vrede zullen kunnen leven in een veilig huis. De andere ontvangen vereist een concrete inzet, een keten van onderlinge hulp en welwillendheid, waakzame en begripvolle aandacht, het verantwoorde beheer van nieuwe en complexe situaties die vaak nog bovenop de vele al bestaande problemen komen, zoals de steeds beperkte middelen. In het beoefenen van de deugd van de voorzichtigheid zullen de regeringen hen kunnen verwelkomen, ondersteunen, beschermen en integreren, door praktische bepalingen uit te vaardigen om *voor zover het wel begrepen belang van hun land het toelaat, tegemoet te komen aan hen die opgenomen willen worden in een nieuwe gemeenschap*. [Johannes XXIII, encycliek *Pacem in terris*, nr. 106] Ze hebben een duidelijke verantwoordelijkheid tegenover hun gemeenschappen, waarvan ze de juiste rechten en harmonieuze ontwikkeling moeten waarborgen, om niet te zijn als de improviserende bouwer die foute berekeningen maakte en de toren die hij begon te bouwen niet kon voltooien [cf. Lc 14, 28-30].

2. Waarom zijn er zoveel vluchtelingen en migranten?

Ter gelegenheid van het *Grote Jubeljaar* ter herdenking van 2000 jaar sinds de aankondiging van de vrede door de engelen in Bethlehem, noemde de heilige Joannes Paulus II het stijgende aantal vluchtelingen een gevolg van *een eindeloze en verschrikkelijke opeenvolging van oorlogen, conflicten, volkerenmoorden en 'etnische zuiveringen'* [Joannes Paulus II, *Boodschap voor Wereldvrededag 2000*, nr. 3], die de twintigste eeuw hadden getekend. De nieuwe eeuw heeft nog geen echte ommekeer laten zien: gewapende conflicten en andere vormen van georganiseerd geweld blijven volksverhuizingen van de bevolking binnen en buiten de nationale grenzen veroorzaken.

Maar mensen migreren ook om andere redenen, vooral uit *een verlangen naar een beter leven, heel vaak door te proberen de 'wanhoop' van een onmogelijke toekomst achter zich te laten* [Benedictus VI, *Boodschap voor de Werelddag van de Migranten en de Vluchtelingen 2013*]. Sommigen vertrekken om zich bij hun familie te kunnen voegen, om werk te kunnen vinden of om te kunnen studeren. Zij die niet van deze rechten kunnen genieten, leven niet in vrede. Bovendien is, zoals ik onderstreepte

in mijn encycliek *Laudato si'*, de toename van migranten die de miserie en de verloedering van het milieu ontvluchten, ronduit tragisch [nr. 25].

Terwijl een meerderheid van de migranten een regulier parcours volgt, nemen anderen alternatieve routes, vooral uit wanhoop, omdat hun land hen veiligheid noch kansen biedt en omdat elke wettelijke weg onbegaanbaar, afgesneden of te traag blijkt.

Veel landen van bestemming hebben een wijdverspreide retoriek ontwikkeld die de gevaren voor de nationale veiligheid en de financiële last voor de opvang van de nieuwkomers beklemtonen, terwijl ze geen oog hebben voor de menselijke waardigheid waarop elke mens als kind van God recht heeft. Zij die, vaak omwille van politieke motieven, de angst voor migranten aanwakkeren in plaats van te bouwen aan vrede, zaaien geweld, raciale discriminatie en vreemdelingenhaat, bronnen van grote bezorgdheid voor al wie de bescherming van elke mens ter harte gaat [Cf. Toespraak van paus Franciscus tot de nationale directeurs van de migrantenpastoraal die deelnamen aan een door de Raad van Europese Bisschoppenconferenties (CCEE) georganiseerde ontmoeting op 22 september 2017].

Alle elementen waarover de internationale gemeenschap beschikt, wijzen erop dat de globale migraties onze toekomst zullen blijven tekenen. Sommigen beschouwen ze als een bedreiging. Ik, daarentegen, nodig jullie om ernaar te kijken met een blik vol vertrouwen als een uitgelezen kans te bouwen aan een toekomst van vrede.

3. Met een contemplatieve blik

Het is de wijsheid van het geloof die een dergelijke blik voedt. Een blik die ons doet beseffen dat we allemaal deel uitmaken van *één enkele familie, migranten en plaatselijke bevolkingen die hen opvangen; en allen hebben hetzelfde recht om gebruik te maken van de goederen van de aarde, waarvan de bestemming universeel is, zoals de sociale leer van de Kerk leert. Hier vinden solidariteit en samen delen hun grondslag* [Benedictus XVI, Boodschap voor de Werelddag van de Migranten en de Vluchtelingen 2011]. Deze woorden roepen het beeld op van het nieuwe Jeruzalem. De boeken van de profeet Jesaja (hoofdstuk 60) en van de Openbaring (hoofdstuk 21) beschrijven haar als een stad met altijd open poorten om alle volkeren binnen te laten die haar bewonderen en haar overstelpen met hun rijkdommen. Vrede is de vorst die haar leidt en recht het principe dat haar samenleving stuurt.

Ook naar de stad waarin we leven, moeten we kijken met die contemplatieve blik, met *gelovige ogen kijken naar de stad om te ontdekken dat deze God woont in de huizen, in de straten en op de pleinen (...) midden de stedelingen die solidariteit, broederlijkheid, het verlangen naar het goede, waarheid en rechtvaardigheid nastreven* [Apostolische exhortatie *Evangelii gaudium*, nr. 71]; m.a.w. door de belofte van vrede te verwezenlijken.

Die blik, gericht op de migranten en de vluchtelingen, zal in staat zijn te zien dat zij niet met lege handen komen: zij brengen een portie moed mee, hun talenten, hun energie en hun ambitie, naast de schatten van de cultuur van hun oorsprong. Op die manier verrijken ze het leven van de volkeren die hen ontvangen. Die blik zal ook de creativiteit, de volharding en de offerbereidheid laten zien van ontelbare personen, gezinnen en gemeenschappen, die overal ter wereld hun deuren en hun hart openen voor migranten en vluchtelingen, ook daar waar de middelen niet overdadig aanwezig zijn.

Ten slotte zal die contemplatieve blik het onderscheidingsvermogen van de verantwoordelijken voor het algemeen belang leiden, zodat zij hun opvangbeleid zouden opvoeren tot wat binnen de *grenzen van het juist begrepen algemeen belang maximaal mogelijk is* [Johannes XXIII, encycliek *Pacem in terris*, nr. 106], dus rekening houdend met de behoeften van alle leden van de en mensenfamilie en het welzijn van elk van hen.

Wie gedreven zijn door deze blik zullen in staat zijn om de kiemen van vrede te herkennen die nu al ontkiemen en ze zullen zorg dragen voor hun groei. Zij zullen op deze manier onze steden, die vaak

verdeeld en gepolariseerd zijn door conflicten die te maken hebben met de aanwezigheid van migranten en vluchtelingen omvormen tot bouwplaatsen van vrede.

4. Vier hoekstenen voor actie

Aan asielzoekers, vluchtelingen, migranten en slachtoffers van mensenhandel een kans bieden om de vrede te vinden waarnaar ze op zoek zijn, vereist een strategie die vier acties verenigt: verwelkomen, beschermen, ondersteunen en integreren [*Boodschap voor de Werelddag van de Migranten en de Vluchtelingen 2018, 15 augustus 2017*].

Verwelkomen vereist het uitbreiden van de mogelijkheden voor legale binnenkomst, en niet om vluchtelingen en migranten terug te drijven naar plaatsen waar vervolging en geweld op hen wachten, en om een evenwicht te vinden tussen de zorg voor de nationale veiligheid en de bescherming van de fundamentele mensenrechten. De Bijbel herinnert ons eraan: *En vergeet de gastvrijheid niet; door haar hebben sommigen zonder het te weten engelen onthaald* [Heb 13,2].

Beschermen herinnert aan de plicht om de onschendbare waardigheid te erkennen en te beschermen van diegenen die, op de vlucht voor een reëel gevaar, op zoek zijn naar asiel en veiligheid en om hun uitbuiting te voorkomen. Ik denk met name aan vrouwen en kinderen in situaties waarin ze nog meer blootgesteld worden aan de risico's en misbruiken die hen zelfs tot slaven kunnen maken. God discrimineert niet: *De Heer neemt de vreemdeling in bescherming, wees en weduwe staat Hij bij* [Ps 146, 9].

Ondersteunen verwijst naar de steun die verleend wordt aan migranten en vluchtelingen voor hun integrale menselijke ontwikkeling. Onder de vele middelen die kunnen helpen bij deze taak, wil ik benadrukken hoe belangrijk het is ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren toegang krijgen tot alle onderwijsniveaus. Op die manier zullen ze niet alleen in staat zijn om hun eigen talenten te ontwikkelen en vrucht te laten dragen, maar ze zullen ook beter in staat zijn om anderen te ontmoeten door het ontwikkelen van een geest van dialoog eerder dan van uitsluiting en confrontatie. De Bijbel leert ons dat *God de vreemdeling liefheeft en hem voedsel en kleding schenkt; en spoort daarom aan: Heb de vreemdeling lief, want in het land Egypte waren jullie vreemdelingen.* [Dt 10, 18-19]

Integreren tot slot, betekent dat vluchtelingen en migranten volledig kunnen deelnemen aan het leven van de gemeenschap die hen verwelkomt in een dynamiek van wederzijdse verrijking en vruchtbare samenwerking in het bevorderen van de integrale menselijke ontwikkeling van de plaatselijke gemeenschappen. Zoals Paulus schrijft: *Zo bent u dus geen vreemdelingen en ontheemden meer, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God* [Ef 2, 19].

5. Een voorstel voor twee internationale verdragen

Ik hoop van harte dat deze geest het proces zal bezielen dat in 2018 zal leiden tot de definitie en goedkeuring door de Verenigde Naties van twee internationale verdragen: een dat moet zorgen voor veilige, ordelijke en geregelde migraties, en de andere in verband met vluchtelingen. Als afspraken op wereldvlak zullen deze verdragen een referentiekader bieden voor het uitwerken van beleidsvoorstellen en praktische maatregelen. Daarom is het belangrijk dat ze worden geïnspireerd door medeleven, vooruitziendheid en moed, om elke gelegenheid te grijpen om vrede op te bouwen: alleen op die manier zal het noodzakelijke realisme van de internationale politiek niet capituleren voor cynisme en een globalisering van de onverschilligheid.

Dialoog en coördinatie zijn een noodzaak en een bijzondere plicht voor de internationale gemeenschap. Buiten de nationale grenzen kunnen meer vluchtelingen worden verwelkomd – of beter verwelkomd dan nu het geval is – ook door minder rijke landen, als internationale samenwerking hen de nodige financiering verzekert.

Het departement *Migranten en Vluchtelingen* van het *Dicasterie voor de Bevordering van de Integrale Menselijke Ontwikkeling* heeft twintig actiepunten voorgesteld [*Twintig punten voor pastorale actie*

en twintig actiepunten voor wereldverdragen (2017). Zie ook: VN-document A/72/528] die als concrete richtlijnen kunnen dienen voor de toepassing van de vier werk-woorden in het overheidsbeleid, maar net zo goed voor de houding en het handelen van de christelijke gemeenschappen. Deze en andere bijdragen zijn bedoeld om de betrokkenheid van de katholieke Kerk vorm te geven in het proces dat leidt tot de aanneming van de voornoemde wereldwijde verdragen van de VN. Die betrokkenheid is het teken van een algemenere pastorale zorg die teruggaat tot de oorsprong van de Kerk en vandaag wordt voortgezet in haar vele werken.

6. Voor ons gemeenschappelijke huis

Deze woorden van de heilige paus Joannes Paulus II inspireren ons: *Als de 'droom' van een vreedzame wereld door iedereen wordt gedeeld en als de bijdrage van vluchtelingen en migranten naar waarde wordt geschat, dan kan de mensheid almaar meer een universele familie worden en onze aarde werkelijk een 'gemeenschappelijke thuis'* [Joannes Paulus II, Boodschap voor de Werelddag van de Migranten en de Vluchtelingen 2004, nr. 6]. In de geschiedenis hebben velen in deze droom geloofd en getuigd dat het geen niet te verwezenlijken utopie is.

Onder hen moeten we de heilige Francisca Xaveria Cabrini (1850-1917) noemen, van wie we in dit jaar 2017 het eeuwfeest vieren van haar geboorte in de hemel. Vele kerkelijke gemeenschappen herdenken haar vandaag, op 13 november. Deze opmerkelijke vrouw, die haar leven wijdde aan de dienst aan de migranten en hun beschermheilige werd, leerde ons hoe we onze zussen en broers kunnen verwelkomen, beschermen, ondersteunen en integreren. Moge de Heer ons allen op haar voorspraak laten ervaren *dat gerechtigheid een vrucht is van de vrede en dat slechts wie de vrede nastreven haar zullen oogsten.* [Jak 3,18].

Vaticaan, 13 november 2017

Op het feest van de heilige Francisca Xaveria Cabrini, patrones van de migranten

Franciscus

Nederlandse vertaling: IPID, Persdienst van de Bisschoppenconferentie (met dank aan kanunnik Hendrik Hoet)